

Märkus	Esitaja	Arvestatud/Mittearvestatud/ Kommentaar
<p>- lk 6 tegevus „Riikides, kus on uste avamiseks vaja valitsuse tuge, sõlmime valdkondlikke koostöölepinguid“ (vastutaja Team Estonia) – põllumajandus- ja toidusektori puhul on selle tegevuse vastutajaks ka REM, kes korraldab MoU-de allkirjastamist ning vajadusel koostöös Põllumajandus- ja Toiduametiga toiduohutuse protokollide, sertifikaatide jms dokumentide väljastamist ja edastamist;</p>	<p>Regionaal- ja Põllumajandusminist eerium</p>	<p>Arvestatud</p>
<p>- lk 12 toetatavad teenused. Teenuse „Ühisstendid rahvusvahelistel messidel“ puhul saab teenusepakujate lahtrisse lisada ka REMi. REM rakendab koostöös PRIA-ga kahte toetust, mille abil korraldavad erialaliidud (nt Toiduliit, EPKK ja Kalaliit) ühisstende rahvusvahelistel ärimessidel.</p>		<p>Arvestatud</p>
<p>Eesti kuvand hariduse tippriigina on üks riigi strateegilise mainekujunduse võimalikest fookustest ja Eesti ekspordi edu aluseid. Ekspordistrateegia 2025-2028 visiooni "Eesti ekspordib usaldust, kvaliteeti ja innovatsiooni" strateegilise mainekujunduse aspektist on oluline jätkata Eesti kui tugeva haridusriigi kuvandi rakendamist usalduse kasvatamisel ja tugevate partnerlussuhete arendamisel. Selle</p>	<p>Haridus- ja Teadusministeerium</p>	<p>Võtame teadmiseks, ning kasutame infot Eesti tööstuse loo loomisel. Kuna muudame strateegia eksporditegevuste kavaks, siis praegu hoia me fookuse kitsama ning seega hetkel siin pakutud platvorme tegevuskavas ei hõlma.</p>

<p>kommunikatsiooni jaoks saab veelgi enam kasutada juba loodud riiklikke platvorme, nagu Education Estonia, Study in Estonia ja Research in Estonia, mis muuhulgas koguvad ka haridus- ja teadusvaldkonna mainekujundamiseks rakendatavaid edulugusid. Tuleks kaaluda ka nende hõlmamist strateegiasse.</p>		
<p>Ekspordi arendamise tegevussuundadena on mh välja toodud erialaliitudele rahvusvahelistumise edendamise toetus (vastutaja MKM, tähtaeg 2025 II kv). Milliseid erialaliite silmas peetakse, kas siin on nt seoseid haridus- ja teadusekspordi valdkondadega? Kas see laieneks ka valdkondlikele katusorganisatsioonidele, nagu seda on nt EdTech Estonia?</p>		<p>Selgitan, Jah, laieneb küll. Suhtlesime sellel teemal ka EdTech Estoniaga 3.06.2025.</p>
<p>Team Estonia puhul on kirjeldatud nõ tuumikosapoolte tegevused ja rollid, aga puudu jääb meie hinnangul laiendatud kaasamise vaade, sarnaselt Team Finlandi "core executive group" ja "extended executive group"-ile, millest viimasesse on väga selgelt kaasatud ka haridus- ja teadusekspordi vaade. Team Estonia osapoolte rollide juures ei ole selgelt välja toodud, kelle vastutusalas on ühiste strateegiliste</p>		<p>Arvestatud</p>

sõnumite (kaasav) kujundamine, samuti pole rollides märgitud, kes vastutab teiste asjassepuutuvate ministeeriumide ja asutuste kaasamise eest.		
Lõpuks ometi on strat dokumendis arvestatud liitude, k.a. Toiduliidu tagasisidet vajalike tegevuste kaardistamisel. Võib olla oleks vaja rohkem rõhutada tootearendust kui olulist konkuretsialust ka välisturgudel. Aga nüüd sõltub tulemus ju just tegevustest, nende ulatusest ja rahastamisest. Just viimasega meil ju probleem -kärbitakse tegevustelt, k.a. ekspordi toetavad tegevused (ka EIS-s) mitte ametnikelt. Seetõttu teen ettepaneku mõõdikute puhul tuua ambitsiooni, kasvatada ekspordi 50% madalamale ja realistlikumale tasemele ning piirduda 30-35%-ga. Me ei saa panna ettevõtetele sellist koormust teadmata, mis ulatuses tegevusi tehakse ja rahastatakse. Ja seda ajal, kui tootmishind Eestis sageli kõrgem kui meie suurimatel konkurentidel välisturgudel Lätil ja Leedul, rääkimata Poolast ja isegi Soomest.	Toiduliit	Selgitan , Eesti Panga baasproгноos näeb ette SKP kasvu ca 10 mld võrra aastaks 2028. Seega ootame sellega võrreldes veidi kiiremat ekspordi kasvu ja ei näe mõtet seada isetäituvaid eesmärke. Lisaks on tegu jooksevhindadega, st et hinnatõus aitab ka kaasa eesmärgi täitmisele.
Teeme ettepaneku tuua eelnõu dokumendi lk 3 toodud mõõdikute tabelis eraldi ridadena	ITL	Arvestatud

<p>välja kaupade ekspordi ja teenuste ekspordi numbrid, et paremini kasvu ja sektorite mõjusid näha.</p>		
<p>Eelnõu punktides 2.1 ja 2.2 on toodud tegevused, mille tähtsajad on saabumas lähima kuu aja jooksul. Tegevuste puhul, mis saavad tehtud kas enne strateegia kinnitamist või vahetult eelnevalt, teeme ettepaneku need loetelust välja jätta. Tegevuste puhul, mis ei saa lähiajal tehtud, teeme ettepaneku tähtaega pikendada.</p>		<p>Osaliselt arvestatud, Kuna lisandub ka Kopenhaageni ettevõtluskeskus, mis valmib 2026, siis pikendasime tähtaega. Näeme, et ekspordi toetusmeede on oluline tegevus ning seega jätame selle tegevuskavasse sisse.</p>
<p>Eelnõu punktis 2.3 on uue tegevusena toodud Eesti avaliku teenistuse välissuhtluse ja majanduskoostööd suunava põhimõtete kogumi ehk äridiplomaatia hea tava laialdasema rakendamise tagamine. Peame tegevust väga vajalikuks ning teeme ettepaneku tuua lisaks selgemalt välja, et oleks tagatud erasektori teostatud projektidele referentside andmine ja võimalusel nende ettevõtete kaasamine kõigi avaliku sektori asutuste poolt. Lisaks teeme ettepaneku välja töötada äridiplomaatia hea tava paremaks rakendamiseks konkreetsemad suunised avalikule sektorile ekspordi toetamiseks.</p>		<p>Arvestatud</p>

<p>Teeme ettepaneku lisada punktis 4 toodud võtmeosapoolte loetellu fookusvaldkondade ministeeriumid, mille ametnike töölaual samuti eksport peaks olema, nt terviseministeerium, maaeluministeerium, kaitseministeerium jne.</p> <p>See on vajalik selleks, et eksport ei oleks ainult ekspordivaldkonna eest vastutavate ametnike tööülesanne, vaid oleks osa ka sisuvaldkondade eest vastutavate ametnike töölaualast.</p>		<p>Arvestatud</p>
<p>Dokumendi lisa 2 on toodud visioon fookussektorite tulevikust.</p> <p>Teeme ettepaneku järjestada sektorid samamoodi nagu lk 9 toodud joonisel.</p>		<p>Arvestame, joonis läheb muutmisele.</p>
<p>Teeme ettepaneku täiendada eelnõu lisa 2 info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate sektori visiooni lauset ühe sõnaga: „E-riigi kogemused ja turvalised digilahendused, sealhulgas e-teenused, tarkvaraarendus ja pilvetehnoloogiad, on kindlustanud Eesti juhtpositsiooni globaalses tehnoloogiavaldkonnas.”</p>		<p>Arvestatud</p>
<p>Teeme ettepaneku tuua punktis 2.4 sisse koostöö erialaliitudega, et info ja tugi jõuaks võimalikult suurele hulgale</p>		<p>Mittearvestatud. Peame esindusorganisatsioonide ja riigi koostööd väga oluliseks, aga tegevuskava hõlmab konkreetsemaid tegevusi</p>

ettevõtetest ja et neile oleks võrdsed võimalused võimalikult palju tagatud.		
Teeme ettepaneku Lisa 2 fookussektorite tulevikuvisioni alla lisada iga sektori tänane ekspordimaht ja osakaal majanduses, selliselt tekib hiljem hea võrdlusbaas.		Mittearvestatud. Kuna fookussektorid on oluliselt laiemad kui lihtsalt EMTAKi järgi defineeritud, siis on täpseid numbreid keeruline välja tuua.
Eelnõus puudub seos arengukoostöö tegevustega ja koostöö rahvusvaheliste- ja doonororganisatsioonidega, samuti pole punktis 5 viidatud vastavatele strateegiatele. Teeme ettepaneku seosed lisada, kuivõrd tegemist on väliskoostöö olulise osaga.		Mitte arvestatud. Kuna muutsime strateegia eksporditegevuste kavaks, siis hoiame skoobi kitsama.
Eessõna kannab sõnumit, et fookuses on Euroopa Liidu ja eelkõige Saksamaa turg. Strateegia tekst seda otseselt ei toeta. ... „kes jätab meie majandusse kõige suurema jälje“ – peaks olema lahti selgitatud, millist jälge mõeldakse, mis edasises tekstis on küll olemas, aga eessõnas jääb mõistmatuks Visioon – „Eesti ekspordib usaldust, kvaliteeti, innovatsiooni.“ Paremini oleks: Eesti eksport põhineb usaldusel, kvaliteedil ja innovatsioonil. Teine lause: „Eesti ettevõtjad on maailmas nähtavad ja mõjukad riigi	Välisministeerium	Arvestatud. Visioon muudetud. Ei näe vajadust eessõna muuta.

<p>sihitud teenuste, nutika mainekujunduse ja tugevate partnerlussuhete arendamise mõjul“ jätab mulje, et ettevõtted iseseisvalt sinna jõuda ei võiks. Parem oleks --> Riigi sihitud teenused, nutikas mainekujundus ja tugevad partnerlussuhted aitavad Eesti ettevõtjatel olla maailmas nähtavad ja mõjukad</p>		
<p>Möödikud – miks on määratud möödikuks ainult rahulolu EISi eksporditeenustega. Eksporditeenuseid pakub peaaegu samal määral ka välisministeerium ja ühtne tagasiside küsitlus on kokku lepitud ka VM-EIS-MKM kolmepoolses koostööleppes ehk ettepanek oleks luua ühised rahulolu möödikud ja märkida möödikuks „Rahulolu EISi ja välisministeeriumi pakutud eksporditeenustega“. Vastasel korral ei lähtu me once-only printsiibist kuna ka VMil on kohustus mõõta enda teenustega rahulolu.</p>		<p>Arvestatud</p>
<p>Peatükk 2</p> <p>1. 2.1. uued tegevused (punkt 2.) „Muudame ettevõtete ekspordinõustamise personaalsemaks ja terviklikumaks, nõu ühe ukse põhimõttest lähtuvaks“. Siin</p>		<p>Arvestatud osaliselt, punkt 2.1 on mõeldud üleüldiselt EIS-i teenuseid. Ekspordiportaali käsitleme punktis 2.4. 2.3 - äridiplomaatia hea tava rakendamist tutvustame ametnikele paralleelselt tööstuse sõnumite tutvustamisega.</p>

<p>peaks välja tooma, et Ekspordiportaali loomisega muudame ettevõtete ekspordinõustamise personaalsemaks ja terviklikumaks ja vastutajaks on nii EIS kui VM või Team Estonia.</p> <p>2. 2.2 Uued tegevused. Kuna ekspordistrateegia on mõeldud perioodiks 2025-2028, siis peaks nelja 2025. aastal avatava ettevõtluskeskuse kõrval olema ka välja toodud Kopenhaageni ettevõtluskeskuse avamine 2026. aasta I kvartalis.</p> <p>3. 2.2. Uued tegevused. Täiendada turuteadlikkuse tõstmise punkti: „Suurendame ettevõtjate turuteadlikkust koostades turuanalüüsid Ukraina, India, Saksamaa, Prantsusmaa, Ameerika Ühendriikide, Iisraeli ja Poola turgude kohta“ (vastutaja VM, tähtaeg 2025 II kvartal).</p>		
--	--	--

<p>4. 2.2 mõõdik. Hetkel on mõõdikuks „Väljaspool lähiriike (Soome, Rootsi, Läti, Leedu) mineva ekspordi osakaalu kasv 56%lt 65%le. Palun kontrollida baastaseme numbrit kuna hetkel tundub, et see võtab arvesse ainult kaupade ekspordi mitte kaubad+ teenused ehk kogu ekspordi. Meie arvestusel on teenuste ekspordi arvestades juba praegu 65 protsenti kogu-ekspordist väljapoole Soomet, Rootsit, Lätit, Leedut.</p> <p>5. 2.3. Uued tegevused. Mida tähendab sisuliselt „tagame Eesti avaliku teenistuse välissuhtluse ja majanduskoostööd suunava põhimõtete kogumi ehk äridiplomaatia hea tava laialdasema rakendamise (vastutaja EIS, tähtaeg 2025 IV kvartal)? Välissuhtluse eest vastutab välisministeerium ja äridiplomaatia hea tava koostamist on samuti veetud</p>		
---	--	--

<p>välisministeeriumis t seni.</p> <p>6. 2.4 uued tegevused teine punkt „edastame ettevõtjatele teavet sihtriikide riigihangetes osalemise võimaluste kohta“ – kordab eelmist punkti ja läheb äri võimaluste vahendamise alla. Võiks võtta välja. „Tagame süsteemse toe pärast sihtturul läbiviidud tegevusi, hinnates saavutatud tulemusi, planeerides edasisi samme ja pakkudes lisatuge uute võimaluste avastamiseks ja kontaktide arendamiseks“. Kuna ka välisministeerium pakub eksportööridele turunõustamist, korraldab äridelegatsioonidega visiite jms eksporti toetavaid tegevusi kus järeltegevused on oluline osa tööst, palume märkida vastutajaks EIS ja VM või Team Estonia. 2.4 uute tegevuste viimase punkti parem sõnastus oleks: Tagame prioriteetsetes sihtriikides süsteemse toe, hinnates.</p>		
<p>Peatükk 4.</p> <p>7. Palun muuta lauseosa „VM pakub diplomaatilist tuge ja esindusvõimalusi samas kui EIS keskendub eeskätt</p>		<p>Arvestatud</p>

<p> <i>asjakohaste ja mõjusate teenuste pakkumisele, et aidata kaasata uusi välisinvesteeringuid ja Eesti ettevõtetel siseneda edukalt uutele sihtturgudele või laiendada kasvuvõimalusi olemasolevatel eksportturgudel“.</i> </p> <p> Korrektsem oleks korrata kolmepoolses koostööleppes välja toodud tööpõhimõtteid, et „Riikides, kus EISil on välisesindaja, vastutab üldjuhul B2B (business to business, erasektori vaheline suhtlus) projektide eest sihtasutuse välisesindaja ja B2G (business to government, erasektori suhtlus valitsusasutustega) projektide eest VM vastav teenistuja“. Veel korrektsem oleks lisada, et riikides, kus EISi esindaja puudub vastutab nii erasektori vahelise suhtluse kui erasektori ja valitsusasutuste suhtluse eest välisministeeriumi esindaja. Ka välisministeerium pakub asjakohaseid ja mõjusaid </p>		
--	--	--

<p>teenuseid, selleks et aidata Eesti ettevõtetel siseneda edukalt uutele sihtturgudele või laieneda olemasolevatel eksporditurgudel. Näiteks, Singapuris, Lätis, Šveitsis, Jaapanis, Ukrainas on välisministeeriumil kohapealt palgatud ekspordi- ja investeringute nõunikud, kes pakuvad samasid teenuseid kui EISI ekspordinõunikud 14s EISI sihtriigis.</p>		
<p>Lisa 1</p> <p>8. Palun muuta Team Estonia osapoolte rollides välisministeeriumi kirjeldust.</p> <p>Sõnastuse ettepanek:</p> <p>Välisministeerium vastutab rahvusvaheliste suhete ja äridiplomaatia eest. Välisministeeriumil on oluline roll Eesti rahvusvahelise poliitilise ja diplomaatilise keskkonna kujundamisel, mis toetab ettevõtluse rahvusvahelistumist.</p> <p>Välisministeerium vastutab ettevõtete ja valitsusautuste suhtluse eest ja ettevõtete nõustamise eest nendes riikides, kus ei ole EISI ekspordinõuniku.</p> <p>Välisministeerium aitab tõsta ettevõtete turuteadlikkust korraldades turu tutvustamise seminare,</p>		<p>Arvestatud. Rollide kirjelduse osa jääb välja ning sellest tuleb joonis.</p> <p>10.Lisame kõigi asutuste logod.</p>

<p>ärimissioone ja muid üritusi. Välisministeerium koordineerib 216 aukonsuli tegevust 95 riigis, laiendades Eesti äridiplomaatia võrgustiku haaret ja ettevõtetele toe pakkumist.</p> <p>9. Välisesindused ja ekspordinõunikud. Välisesindused on lahutamatu osa välisministeeriumist ja neid ei pea eraldi Team Estonia rollides lahti kirjutama. Pigem sobib lõik Eesti Team Estonia võrgustiku kirjeldamiseks 4. peatükis.</p> <p>10. Kuna tegemist on Eesti ekspordistrateegiaga 2025-2028, mitte MKMi või EISI ekspordistrateegiaga, siis peaks visuaalselt olema strateegial esindatud kõikide asutuste logod või siis logosid strateegial mitte kasutama.</p> <p>Sihtturuseminare teeb ka Välisministeerium</p>		
<p>Lisa 2</p> <p>„Toidu- ja joogisektor on kujunenud oluliseks tegijaks, keskendudes kohalikult ressursil põhinevale toodangule“. Kuna kohalikku toorainet ei ole toidutööstuses piisavalt, siis tuleks ümber sõnastada, nii et kohalikku küll väärindatakse, aga</p>		<p>Arvestatud</p>

<p>vale oleks öelda, et kohalikule keskendutakse. Eesti tervisetehnoloogiasektor on rahvusvaheliselt tunnustatud innovatsioonikeskus --> parem oleks: innovatsiooni eestvedaja</p>		
<p>1. Eelnõu on liiga üldine Kaubanduskoja hinnangul on eelnõu peamiseks kitsakohaks see, et eelnõus kirjeldatud tegevused on väga üldiselt sõnastatud. Seetõttu ei ole mitmete tegevuste, eelkõige just uute tegevuste osas selgelt aru saada, mida ja kuidas plaanitakse edaspidi teha. Järgnevate punktide all toome selle osas ka konkreetsemaid näiteid. Lisaks ei ole eelnõus välja toodud, kui palju rahalisi ressursse plaanitakse strateegia kehtivuse ajal eraldada eelnõus kirjeldatud tegevuste elluviimiseks. Seetõttu on ka keeruline hinnata, kas plaanitud tegevuste ja eraldatud ressursside abil on võimalik saavutada soovitud eesmäärke. Samuti on keeruline hinnata, kas rahaline ressurss suunatakse eelkõige nende tegevuste jaoks, mille mõju on ekspordile kõige suurem.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume eelnõud muuta selgemaks ja konkreetsemaks, et</p>	<p>Eesti Kaubandus-Tööstuskoda</p>	<p>Teadmiseks võetud. Tegevused on välja toodud, osa ressursid on alles planeerimisel.</p>

<p>oleks võimalik paremini aru saada, milliseid tegevusi plaanitakse lähiajal teha ekspordi toetamiseks. Lisaks soovitage eelnõus välja tuua, kui palju ressursi plaanitakse eraldada iga tegevuse jaoks</p>		
<p>2. Fookussektorid Ekspordistrateegia eelnõus (lk 9) on paika pandud fookussektorid, milleks on tervisetehnoloogiad, merendussektor, kaitsetööstus, ressursside väärindamine, tark tööstus, info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad ning rohetehnoloogiasektor. Eelnõus (lk 4) on kirjas, et fookussektorite määratlemine aitab sihipärasemalt toetada ettevõtete rahvusvahelistumist ja suurendada Eesti nähtavust globaalsetel turgudel. Lisaks on eelnõus (lk 4) toodud välja, et ekspordi edendamise seotud tegevuste planeerimisel keskendutakse eelkõige fookussektoritele. Eelnõus tuleb selgemalt välja tuua, mis muudatused kaasnevad ekspordi toetamisega seotud tegevustes seoses fookussektorite määratlemisega. Hetkel ei tule eelnõust hästi välja, milliseid eeliseid</p>		<p>Selgitan, Eksporditegevuste planeerimisel lähtutakse põhimõttest, et baasteenused on jätkuvalt kättesaadavad kõikidele ettevõtetele, sõltumata valdkonnast. Samas on selge, et ressursside maht on piiratud ning seetõttu tuleb teha strateegilisi valikuid, kuhu ja kuidas tugevamalt panustada.</p> <p>Fookussektorite määratlemine aitab teha neid valikuid läbipaistvamalt ja eesmärgipärasemalt. See tähendab, et kui tuleb otsustada, kuhu suunata täiendavat tähelepanu või arendada uusi teenuseid, siis antakse eelis fookussektoritele.</p>

<p>hakkavad saada fookussektorid. Näiteks tekib küsimus, kas eelnõus sisalduvad uued tegevused on suunatud üksnes fookussektoritele või on need mõeldud laiemale sihtgrupile. Samuti jääb ebaselgeks, kas fookussektorite paika panemisega on plaanis muuta ka olemasolevaid eksporti toetavaid teenuseid, et need keskenduksid rohkem fookussektoritele.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume eelnõus selgemalt ja konkreetsemalt välja tuua, milliseid muudatusi toob fookussektorite määramine kaasa olemasolevate ja uute eksporti toetavate teenuste osas või kuidas muul viisil suunatakse rohkem ressursse fookussektoritele.</p>		
<p>3. Visioon fookussektorite tulevikust Eelnõu lisas 2 (lk 14-16) on toodud visioon, milliseks võiksid kujuneda valitud fookussektorid. Lisas 2 on toodud visioon puidutööstuse, merendussektori, toidu- ja joogitööstuse, masina- ja metallitööstuse, kaitsetööstuse, info- ja kommunikatsioonitehnol</p>		<p>Arvestatud, joonis tehakse ümber</p>

<p>oogiatega, rohetehnoloogiate ja tervisetehnoloogiate kohta.</p> <p>Juhime tähelepanu sellele, et lisas 2 ei ole välja toodud kõikide fookussektorite visioone. Eelnõu (lk 9) kohaselt on üheks fookussektoriks ressursside väärimine, mille alla kuulub lisaks puidutööstusele ning toidu- ja joogitööstusele ka maapõueressurssid, teisene toore ja jäätmed. Samas lisas 2 puudub visioon maapõueressursside, teisese toore ja jäätmete kohta. Lisas 2 olev visioon ei kata täies ulatuses ka tarka tööstust. Kui eelnõu kohaselt lähevad targa tööstuse alla muu hulgas elektroonikatööstus, masinatööstus, tööstusautomaatika ja targa linna lahendused, siis lisas 2 oleva visioon katab üksnes masina- ja metallitööstust. Seega jääb ebaselgeks, miks katab lisa 2 kahte fookussektorit osaliselt.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u></p> <p>Palume lisas 2 kajastada nii ressursside väärimise kui ka targa tööstuse osas rohkemate alavaldkondade visioone.</p>		
--	--	--

<p>4. Kaupade ja teenuste ekspordi maht eurodes Eelnõus (lk 3) on ühe mõõdikuna kirjas, et kaupade ja teenuste ekspordi maht eurodes suureneb 2024. aasta 30,1 miljardilt eurolt aastaks 2028 43 miljardi euron.</p> <p>Oleme osadelt erialaliitudelt saanud tagasisidet, et kaupade ja teenuste ekspordi suurenemine mõne aasta jooksul rohkem kui 40 protsenti ei ole realistlik, kui strateegia elluviimiseks ei eraldata täiendavaid ressursse.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u></p> <p>Palume kaupade ja teenuste ekspordi mahu mõõdik üle vaadata ja vajadusel muuta seda realistlikumaks.</p>		<p>Selgitan, Eesti Panga baasproгноos näeb ette SKP kasvu ca 10 mld võrra aastaks 2028. Seega ootame sellega võrreldes veidi kiiremat ekspordi kasvu ja ei näe mõtet seada isetäituvaid eesmärgi. Lisaks on tegu jooksevhindadega, st et hinnatõus aitab ka kaasa eesmärgi täitmisele.</p>
<p>5. Ühinemised ja omandamised</p> <p>Peatüki 2.2. all (lk 6) on ühe uue tegevusena kirjas, et Majandus- ja Kommunikatsiooniminist</p> <p>eerium soodustab Eesti ettevõtete laienemist ja uutele turgudele sisenemist ühinemiste ja omandamiste abil.</p> <p>Eelnõust ei selgu, kuidas plaanitakse soodustada ühinemisi ja omandamisi.</p> <p><u>Kaubanduskoja ettepanek:</u></p> <p>Palume eelnõus selgelt välja tuua, kuidas</p>		<p>Selgitan, tegevus on alles planeerimisel, seega konkreetselt hetkel ei saa välja tuua.</p>

<p>täpsemalt plaanitakse seda tegevust ellu viia.</p>		
<p>6. Eesti maine strateegiline kujundus Eelnõus (lk 6-7) on ühe peatükina kirjas, et riik toetab eksportööre Eesti maine strateegilise kujundusega. Selle tegevuse mõõdikuna kasutatakse seda, et ekspordiühiku hinnad kasvavad ELi keskmisest kiiremini. Eksportööride toetamine Eesti maine strateegilise kujundusega on kahtlemata väga oluline ja vajalik tegevus, mis peab kindlasti eelnõus sisalduma. Samas ei ole me veendunud, et üksnes maine kujundusega on võimalik kasvatada ekspordiühiku hindasid ELi keskmisest kiiremini. Selleks on vajalikud ka muud tegevused. Meie hinnangul panustavad sellesse mõõdikusse kõik eelnõus sisalduvad ekspordi toetavad tegevused, mitte üksnes maine kujundus. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Jätta maine kujunduse peatükist välja olemasolev mõõdik ja lisada sinna mõõdik, mis on otsesemalt seotud maine kujundusega või</p>		<p>Arvestatud. Mõõdik on muudetud.</p>

<p>siis jätta selle peatüki osas mõõdik lisamata.</p>		
<p>7. Teave sihtriikide riigihangetes osalemise võimaluste kohta Riigi ja ettevõtjate strateegilise koostöö ja infovahetuse tugevdamise peatüki (lk 7) all on ühe uue tegevusena kirjas, et Välisministeerium ja EIS edastavad ettevõtjatele teavet sihtriikide riigihangetes osalemise võimaluste kohta. Juhime tähelepanu sellele, et Kaubanduskoda kui ka mitmed ereettevõtjad ja -platvormid pakuvad juba aastaid Eesti ettevõtjatele riigihangete monitooringu teenust. Selle teenuse raames pakutakse individuaalset profiilipõhist hankeseire teenust, teavitusi Euroopa Liidu riikide rahvusvahelistest riigihangetest ja riigisisestest pakkumistest Eestis, hankekoolitusi (tutvustatakse õigusakte, jagatakse edukate ja kogenud pakujate ning ostjate kogemusi ning tutvustatakse teisi riigihanketurge), pakutakse taustauuringut huvipakkuva vald- ja piirkonna avaldatud</p>		<p>Arvestame – Me ei olnud teadlikud KTK teenusest. Võtsime tegevuse välja.</p>

riigihangete kohta ning konsultatsiooni. Näiteks on meie enda andmebaasis on lisaks Euroopa Liidu ja Euroopa Majandusühenduse riikidele ka järgmised riigihanked/riigid/organisatsioonid: USA (föderaaltasand), Kanada, Austraalia, Uus-Meremaa, Maailmapank, Aasia Arengupank. Süsteemis on ka palju siseriiklikke riigihanked. Rohkem infot Kaubanduskoja pakutava riigihangete monitooringu teenuse kohta leiab [siit](#). Kuna eelnõus ei ole täpsemalt välja toodud, mida kujutab endast teabe edastamine sihtriikide riigihangetes osalemise võimaluste kohta, siis ei oska me hetkel hinnata, kas ja kui palju hakkab uus teenus sarnanema Kaubanduskoja pakutava teenusega. Kui need kaks teenust on sarnased, siis ei ole mõistlik, et avalik sektor hakkab dubleerima erasektori pakutavat teenust. Kaubanduskoja ettepanek: Palume täpsemalt välja tuua, mis saab olema uue teenuse (Välisministeerium ja EIS edastavad ettevõtjatele teavet sihtriikide riigihangetes osalemise võimaluste kohta) sisu.

<p>Kui uus teenus kattub suures osas Kaubanduskoja või mõne teise teenusepakkuja pakutava riigihangete monitooringu teenusega, siis tuleb uus teenus eelnõust välja jätta.</p>		
<p>8. Süsteemne tugi pärast sihtturul läbiviidud tegevusi Eelnõus (lk 7) on ühe uue tegevusena kirjas, et EIS tagab süsteemse toe pärast sihtturul läbiviidud tegevusi, hinnates saavutatud tulemusi, planeerides edasisi samme ja pakkudes lisatuge uute võimaluste avastamiseks ja kontaktide arendamiseks. Kuna uue tegevuse kirjeldus on lühike, siis ei saa me täpselt aru, mis teenused täpsemalt hakkavad selle teenuse alla minema. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Palume täiendavalt selgitada, millist tuge hakkab EIS edaspidi pakkuma pärast sihtturul läbiviidud tegevusi.</p>		<p>Selgitame, EIS vaatab olemasolevad teenused üle ja planeerib selle tegevuse vastavalt.</p>
<p>Ekspordistrateegias mainitud meetmed on juba aastaid samad, seega võiks lühidalt kirjeldada ka seniseid tulemusi.</p>	<p>Kliimaministeerium</p>	<p>Teadmiseks võetud, kuna muudame strateegia eksporditegevuste kavaks, siis arvame, et sissejuhatuse on piisav seniste tulemuste kirjeldamiseks.</p>
<p>Eesti mainekujunduse peatükis (2.3.) on oluline roll ka puhtal keskkonnal ja ressursside parimal moel väärindamisel.</p>		<p>Arvestame.</p>

Teeme ettepaneku tuua Team Estonia rollide kirjelduses välja ka Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse roll teiste ettevõtete toetavate tegevuste nagu Keskkonnainvesteeringute Keskuse pakutavate meetmete võimendamine, mis aitavad ettevõtetel eksporditurgudel konkureerida.		Arvestatud osaliselt – PRIA ja KIK lisatud ekspordiga seotud toetuste pakkujateks.
Ühe fookussektorina on strateegias märgitud teisene toore ja jäätmed, kuid strateegia lisas 2 seda kajastatud ei ole. Teeme ettepaneku kajastada teisese toorme ja jäätmete väärindamist ning ootusi sektorile lisas kas eraldi punktina või rohetehnoloogiate all - see annaks sektorile suuna ja võimaldaks valdkonnas tegevusi planeerida.		Arvestatud
Maapõueressursside väärindamine on samuti esile toodud fookussektorina, kuid strateegia lisas 2 seda kajastatud ei ole. Jäab ebaselgeks, mis suunas siis selle sektori edendamine toimuks ja mis on ootused. Seega ei ole võimalik ka valdkonnas tervikuna suundi ja tegevusi planeerida. Teeme ettepaneku kajastada maapõueressursse teema ning ootused sektorile lisas 2.		Selgitan , joonis läheb ümbertegemisele.
Lisas 2 merendussektori peatüki viimase lause		Arvestatud

võiks sõnastada: „Eesti merendussektor on lõimunud rahvusvaheliste väärtusahelatega, pakkudes kestlikke kõrgtehnoloogilisi lahendusi ja teenuseid, muutes sektori rahvusvaheliselt konkurentsivõimeliseks“.		
Lisas 2 palume täiendada rohetehnoloogiate peatüki esimest lõiku lausega „Eesti elanikkonnale on tagatud nõuetekohane ning hea kriisikindlusega joogiveevarustus ning reoveepuhastus.“ Samuti teeme ettepaneku täiendada teise lõigu teist lauset järgnevalt: „Eesti ettevõtted pakuvad rahvusvaheliselt nutikaid energiasüsteeme, vee puhastamise ja taaskasutamise tehnoloogiaid ning roheline taristu lahendusi.“		Arvestatud
Arvestades vananeva ühiskonnaga seotud väljakutseid ja ärivõimalusi teeme ettepaneku laiendada tervisetehnoloogiate ja -teenuste fookusvaldkonna nimetust tervise- ja heaolutehnoloogiate fookusvaldkonnaks.	Sotsiaalministeerium	Selgitame , kuna fookusvaldkonna nimi tuleb otseselt TAIE arengukavast, siis jätame selle hetkel muutmata.
Tervisetehnoloogiate ja -teenuste ekspordis edu saavutamine eeldab siseriiklikult tihedat koostööd Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi ning Sotsiaalministeeriumi		Võtame teadmiseks

<p>vahel, tagades, et tervishoiu- ja sotsiaalpoliitika strateegilised eesmärgid, regulatsioonid, e-tervis ja terviseandmed, valdkondliku teaduse ja innovatsiooni toetamine jms ning majanduspoliitilised eesmärgid ja regulatsioonid teineteist toetavad.</p>		
<p>Selleks, et tervisetehnoloogia ekspordi potentsiaali realiseerida, on vajalik lihtsustada vastavaid piiranguid kogu ELi ulatuses</p>		<p>Võtame teadmiseks</p>